

Motion till riksdagen 2025/26:621

av Jamal El-Haj (-)

Krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lagar och regelverk ger inte upphandlande myndighet rätt att ställa krav på att leverantörer ska vara anslutna till kollektivavtal. Det betyder att det även vid direktupphandling är förbjudet att ställa krav på att en leverantör ska vara bunden av kollektivavtal. Ett sådant krav skulle anses bryta mot flera av de grundläggande upphandlingsprinciperna. Krav och villkor i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Ett kollektivavtal innehåller så mycket mer än vad som anses vara rimligt att ställa krav på för att kontraktet ska kunna utföras och det kan därför anses strida mot proportionalitetsprincipen. De åtgärder som den upphandlande myndigheten genomför får inte gå över vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

Dom aktuella EU-bestämmelserna ger möjlighet att ställa arbetsrättsliga villkor vid upphandling både över och under tröskelvärdena samt vid upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster. Det går bra att göra det om det är förenligt med de grundläggande upphandlingsprinciperna. Att det är behövligt, innebär att det finns en risk för undermåliga arbetsvillkor. Frågan om krav på kollektivavtal har tidigare prövats av Kammarrätten i Stockholm (mål nr 1713-1995) och bekräftats i senare domar.

I målet fann kammarrätten att krav på att anbudsgivarna skulle teckna ett kollektivavtal stred mot dåvarande regel om affärsmässighet i 1 kap. 4 § 1992 års LOU. Skälet är att det missgynnar leverantörer som inte har kollektivavtal.

Svenskt Näringslivs argument mot kravet på kollektivavtal vid offentlig upphandling är: Krav på kollektivavtal skulle slå hårt mot de små företagen. Majoriteten, ca 60 % av

de små företagen, saknar kollektivavtal. Många av dessa företag har valt att stå utanför eftersom kollektivavtalen är utformade på ett sätt som inte fungerar för dem. Dessa företag kan dock mycket väl ha anställningsvillkor som totalt sett är lika bra som eller bättre än vad som gäller hos företag som tecknat kollektivavtal.

Den svenska modellen bygger på att arbetsmarknadens parter tecknar kollektivavtal som reglerar den svenska arbetsmarknaden och bidrar till fredsplikt under avtalstiden. Kollektivavtalen borgar också för en fungerande arbetsmiljöorganisation på arbetsplatserna.

Vi anser att upphandlande myndighet ska kunna ställa krav på att leverantören är ansluten till kollektivavtal. På den svenska arbetsmarknaden ska svenska kollektivavtal gälla.

Jamal El-Haj (-)